

нәтежесін беріп отыр. «Еңбексіз талант - тұл» дегендей уақыт көшінен қалмай, әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарына енуімізге өз үлесімізді қосып, ұрпақ алдындағы борышымызды шығармашылық еңбегімізбен жүзеге асыра берейік.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Математика және физика журналы №3 2009ж
2. Математика және физика журналы №7 2012 ж
3. Математика және логика
4. Интернет желісі

Степан Лабудько
(Суми, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Зростаючий обсяг нових знань, поява новітніх інформаційних технологій та засобів комунікації потребують широкого впровадження дистанційних технологій навчання у систему традиційної освіти. Технології дистанційного навчання сприяють підвищенню ефективності навчання учнів та організації навчально-виховного процесу. Тому особливої актуальності набувають дослідження, спрямовані на вивчення ефективності нових форм, методів, технологій та методик дистанційного навчання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Окремі аспекти поняття «дистанційне навчання» вивчали такі вчені, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк і Д. Кіган [1]. Та лише Десмонд Кіган зробив спробу поєднати більшість визначень і на цій основі сформулював сутність поняття дистанційного навчання.

Під дистанційним навчанням (ДН) ми будемо розуміти новий засіб реалізації процесу освіти, в основі якого закладено використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, що дозволяють навчатись на відстані без прямого, особистого контакту між учителем та учнем.

Наукове забезпечення ДН, проблеми й напрями досліджень цієї галузі в Україні розглядають В. Биков, Ю. Дорошенко, М. Жалдак та ін. Організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти в Україні та за її межами у своїх працях розкрили Р. Гуревич, В. Олійник, Ю. Пасічник, О. Собаєва, П. Таланчук. Технологіям створення дистанційних курсів, контролю знань та їх оцінюванню присвячено роботи, авторами яких є Г. Балл, О. Григорова, В. Дейнеко, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Сорока та ін. Однак перспективи впровадження дистанційного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) України дослідженні ще недостатньо.

Мета статті: привернути увагу педагогічної громадськості до дистанційного навчання та з'ясувати особливості його використання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Як було зазначено вище, дистанційне навчання – це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між учителем і учнем за допомогою сучасних технологій та мультимедійних засобів. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання.

Мета дистанційного навчання – надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників [4].

Завдання ДН – забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Технології ДН навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій. Педагогічні технології ДН – це технології опосередкованого активного спілкування вчителів (викладачів) з учнями (студентами, слухачами) з використанням телекомунікаційного зв'язку та методики індивідуальної роботи учнів (студентів) зі структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді. Інформаційні технології ДН – це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації та супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційних засобів зв'язку.

Дистанційна форма навчання у ЗНЗ, ПТНЗ запроваджується відповідно до рішення педагогічної ради, погодженого з органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває відповідний навчальний заклад (для навчальних закладів комунальної та державної форми власності), та за наявності кадрового і системотехнічного забезпечення [2].

Для організації дистанційного навчання ЗНЗ можуть створювати у своєму складі класи (групи) з дистанційною формою навчання, яке організовується відповідно до робочих навчальних планів ЗНЗ, що затверджуються наказом керівника ЗНЗ за погодженням з органом управління освітою.

Дистанційне навчання організовується для учнів (вихованців), які:

1) з будь-яких причин (стан здоров'я, проживання за межею пішохідної доступності до ЗНЗ, надзвичайні ситуації будь-якого характеру, воєнний конфлікт, проживання за кордоном, на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в ЗНЗ;

2) за результатами річного оцінювання навчальних досягнень опанували програмовий матеріал відповідного класу на високому рівні (10, 11, 12 балів).

Зарахування (переведення) на дистанційну форму навчання здійснюється за письмовою заявою повнолітньої особи або одного із батьків, або законного представника неповнолітньої особи. Приймання відповідних заяв учнів випускних класів ЗНЗ закінчується до початку другого семестру навчання. Рішення щодо навчання учня за дистанційною формою приймається педагогічною радою та оформлюється наказом керівника ЗНЗ.

Особливості організації навчального процесу ЗНЗ за дистанційною формою навчання. У ЗНЗ використання технологій дистанційного навчання зорієнтоване насамперед на такі категорії учнів (вихованців):

- особи з особливими потребами;
- обдаровані діти та молодь, які спроможні самостійно або прискорено опанувати навчальні програми;
- особи, які проживають у географічно віддалених і важкодоступних до ЗНЗ населених пунктах;
- учні вечірніх шкіл, які за умовами праці перебувають тривалий час за межами населеного пункту, де розташований ЗНЗ, та учні, які за сімейними обставинами (декретна відпустка тощо) не можуть систематично відвідувати школу;
- особи, які бажають отримати додаткові знання паралельно з навчанням у школі;
- особи, які готуються до вступу до ВНЗ;
- громадяни України, які тимчасово або постійно проживають за кордоном.

Технології дистанційного навчання можуть використовуватись ЗНЗ при проведенні занять через мережу Інтернет під час карантину; вивченні додаткових (факультативних) предметів; навчанні учнів під час хвороби; виконанні науково-дослідницьких робіт у Малій академії наук України; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо [3].

Перелік предметів чи тем навчальних програм, видів навчальних занять, які здійснюються за технологіями дистанційного навчання, визначаються ЗНЗ за погодженням із законними представниками учня (вихованця).

Навчання осіб із особливими потребами (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними розладами) передбачає залучення додаткових технологій ДН при здійсненні всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку учнів (вихованців).

Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, урок, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші, що проводяться з учнями дистанційно у синхронному або асинхронному режимі. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних або контрольних робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі.

Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

Практична підготовка учнів, які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо затвердженою навчальним закладом програмою.

Контрольні заходи з навчального предмета включають тематичний, підсумковий та інші визначені ЗНЗ контролю знань, умінь та навичок, набутих у процесі навчання. Усі контрольні заходи можуть здійснюватись (за рішенням навчального закладу) дистанційно з використанням можливостей ІКТ, зокрема відео за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається, або очно.

Державна підсумкова атестація учнів (вихованців) здійснюється відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 157/26602.

Забезпечення дистанційного навчання. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає: 1) методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання; 2) критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; 3) змістове, дидактичне та методичне наповнення дистанційних курсів навчальної програми підготовки [4].

Педагогічні, науково-педагогічні працівники та методисти навчальних закладів, в яких організована дистанційна форма навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 108

академічних годин). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію, має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

1) апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережне обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відео конференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

2) інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускну здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

3) програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

4) веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, можуть містити методичні рекомендації, документи планування навчального процесу, відео- та аудіо-записи лекцій, семінарів тощо, мультимедійні лекційні матеріали, термінологічні словники, практичні завдання, віртуальні лабораторні роботи, віртуальні тренажери, пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, ділові ігри, електронні бібліотеки чи посилання на них, бібліографії.

Обов'язково повинен бути створений дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни єдиним педагогічним сценарієм. Перелік веб-ресурсів навчальних дисциплін, необхідних для забезпечення ДН, визначається навчальним закладом. Для забезпечення ДН учнів навчальний заклад може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси, що підлягають перевірці у цьому навчальному закладі.

Висновки. Отже, використання ІКТ та дистанційного навчання відкриває нові можливості для забезпечення відкритості освіти, робить навчання більш доступним для учнів з обмеженими можливостями. Інтерактивні можливості дистанційного навчання, дозволяють налагодити і стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійний інтерес учнів ЗНЗ до навчання.

Література:

1. Жовта І. Дистанційна освіта набирає обертів: в Україні і світі: [Про дистанц. форму навчання в Нац. авіац. ун-ті] / І. Жовта // Освіта України. – 2004. – 9 квіт. (№ 27/28). – С. 2.
2. Лист МОН України «Щодо використання технологій дистанційного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» №1/9-26 від 22.01.15 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/45548/
3. Лист МОН України «Щодо організації навчання у ЗНЗ осіб, що проживають на тимчасово окупованій території в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі та у місцях проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях» №1/9-535 від 14.10.14 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/43287/
4. Наказ МОН «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» № 466 від 25.04.13 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/

Надія Ліснічук
(Київ, Україна)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Важливим при формуванні самоосвітньої компетентності майбутніх соціальних педагогів є визначення ефективних педагогічних умов формування самоосвітньої компетентності майбутніх соціальних педагогів, що і є метою нашого дослідження.

Для формування у майбутніх соціальних педагогів самоосвітньої компетентності необхідними є його мотивація як суб'єкта діяльності, стимулювання його досягнень і успіхів. З цією метою, українська дослідниця А. Ратушинська радить у навчальному процесі моделювати професійні ситуації із включенням студентів у виконання певних ролей [3, с. 99].

Сутність розвитку позитивної мотивації самоосвітньої діяльності полягає у створенні умов, за яких студент стає суб'єктом процесу навчання, тобто розвиток мотивації самоосвітньої діяльності перетворюється з хаотичного процесу в спеціальний, і це вважаємо найважливішим завданням як викладача, так і студента. Під час дослідження було з'ясовано, що для розвитку мотивації самоосвітньої діяльності необхідне створення ситуацій успіху, розвивального простору, в якому будуть складатися міжособистісні (спільна діяльність), технологічні (дослідницька діяльність) та оцінні (рефлексія, самооцінка) відносини [2]. Ефективним засобом розвитку позитивної мотивації сфери майбутніх соціальних педагогів є моделювання професійних ситуацій, прийняття й виконання різних ролей, оскільки в такому разі студент займає активну суб'єктну позицію. Отже, першою педагогічною умовою формування самоосвітньої